

AKADEMIK ERNEST MAYER

(prigodom 70. godišnjice života)

Ove godine navršava 70 godina života naš poznati florist i fitotaksonom, akademik dr. Ernest Mayer. Među mnogobrojnim njegovim znanstvenim radovima desetak je objavljeno u našem časopisu, a njegova suradnja s Uredništvom kao recenzenta mnogih radova objavljenih u Acta Botanica Croatica traje dugo. Zadovoljstvo nam je da se prigodom jubilarne godišnjice života akademika Ernesta Mayera možemo ovdje osvrnuti na njegov život i djelo.

Ernest Mayer rodio se 10. studenoga 1920. u Gornjem Tuhinju kraj Kamnika u Sloveniji. Gimnaziju je, i dvije prve godine studija biologije na filozofskom fakultetu (botaniku je slušao kod prof. Horvatića), pohađao je u Ljubljani. Studij je nastavio u Beču (prvi predmet botanika, drugi geologija), a botaniku su mu predavali čuveni bečki profesori toga vremena, fitotaksonom Erwin Janchen, fitoekolog (ekologija cvijeta) Fritz Knoll i algolog Lothar Geitler.

U mjesecu rujnu ratne 1944. godine, prije završetka studija, vraća se Ernest Mayer u Sloveniju i odlazi u partizane. U vojsci ostaje i nakon završetka rata do odsluženja vojnog roka u prosincu 1945. Godine 1946. ponovno odlazi u Beč, dovršava studij i iste godine postiže doktorat s disertacijom »Florističko raščlanjenje visogorskog pojasa jugoistočnih vapnenačkih Alpa i njegov položaj u istočnim Alpama«. Vrativši se u Ljubljano, imenovan je godine 1947. asistentom pripravnikom u Botaničkom institutu Sveučilišta u Ljubljani. Od 1948. do 1950. bio je asistent, do 1952. viši asistent. Tada je biran za docenta na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu. Od 1956. izvanredni je profesor na Prirodoslovno-matematičko-filozofskom fakultetu, a od 1964. do 1978. godine redoviti profesor botanike na Biotehničkom fakultetu Sveučilišta u Ljubljani. Godine 1978. prelazi u svojstvu znanstvenog savjetnika u Biološki institut »Jovan Hadži« Znanstvenoistraživačkog centra Slovenske akademije znanosti i umjetnosti gdje radi i danas.

Dopisnik je član Slovenske akademije znanosti i umjetnosti (SAZU) od 21. ožujka 1974, a redoviti član od 6. lipnja 1983.

Zanimanje i sklonost za botaniku pokazivao je E. Mayer od mladih dana. »Rekel bi, da je bilo nagnjenje do botanike v meni. To je opazil

oče, mi kupil tedaj znani določevalni ključ Antona Schwaighoferja (po njem se je zgledovala tudi naša dr. Angela Piskernik, ko je pripravljala 1. izdajo svojega ključa) in me že v nižji gimnaziji vpeljal v določanje in nabiranje rastlin za herbarij, ki je kar kmalu postal precej zajeten...« (Proteus 43 /6/ : 211, 1981, Ljubljana).

Znanstveni je rad E. Mayera od početka bio usmjeren na morfološku, taksonomsku i fitogeografsku problematiku vaskularne flore Slovenije, a potom i na ostala područja Jugoslavije i Balkanskog poluotoka s posebnim obzirom na proučavanje polimorfizma i endemizma.

Njegov znanstveni opus obuhvaća devedesetak radova* objavljenih u različitim domaćim i poznatim međunarodnim časopisima kao što su Oesterreichische botanische Zeitschrift (Wien), Phytion (Graz), Feddes Repertorium (Berlin), Fragmenta floristica et geobotanica (Krakow), Webbia (Firenze), Botanisches Jahrbuch für Systematik (Stuttgart). Oko 60 radova objavio je kao jedini autor, a ostale u suautorstvu.

Od samoga početka svoje znanstvene karijere E. Mayer sustavno je istraživao floru Slovenije i prikupljao podatke za svoj »Seznam praprotnic in cvetnic slovenskega ozemlja« (427 str.), fundamentalno florističko djelo koje je objavio već 1952. godine, a izdala ga je Slovenska akademija znanosti i umjetnosti. To je prvi pregled vaskularne flore cjelokupnog slovenskog etničkog područja. »Flora Europaea« (1964—1980) broji ga među 75 temeljnih europskih florističkih djela.

Već u prvom razdoblju svojih florističko-taksonomskih istraživanja donosi E. Mayer kritične prikaze različitih taksona kao *Gentiana* sect. *Endotricha*, *Odontites* i *Euphrasia*, *Aretia* i *Androsace*.

Nema sumnje da je njegov »Seznam« bio snažnim poticajem za intenzivnija floristička istraživanja ne samo u Sloveniji. Rasprava »*Woodsia* u Jugoslaviji« (1959) pokazuje da i njegov florističko-taksonomski i fitogeografski interes prelazi okvire uže mu domovine. Iz toga se razdoblja rado sjeća jedne od njegovih prvih botaničkih ekskurzija preko Velebita s profesorom Radovanom Domcem. Botanički ga interes vodi u sve dalja područja Jugoslavije, uspostavljajući istovremeno stručne veze s kolegama botaničarima iz svih naših sveučilišnih središta. U uskoj suradnji tako su nastali i mnogobrojni radovi u suautorstvu, a s mnogim kolegama botaničarima održava E. Mayer i trajne prijateljske veze.

Među njegovim mnogobrojnim radovima osobito su značajni kritički florističko-taksonomski prikazi za područja Jugoslavije različitih rodova vaskularnih biljaka kao *Cytisanthus* i *Haplophyllum*, te polimorfnih »teških« rodova *Gentianella*, *Melampyrum*, *Pedicularis*, *Rhinanthus*, *Odontites*. Kritičkim taksonomskim istraživanjima dolazi do spoznaje o novim taksonima, te je E. Mayer sam ili u koautorstvu opisao veći broj svojiti različitog taksonomskog stupnja kao *Achillea clavata* f. *velebitica* i f. *volujakensis*, *Amphoricarpos autariatus* subsp. *bertisceus*, *Astragalus thracicus* var. *dojranensis*, *Carlina* x *bakariensis*, *Chrysanthemum atratum* subsp. *lithopolitanicum*, *Edraianthus weitsteinii* subsp. *lovcensis*, *Ferulago macedonica*, *Genista fukarekiana*, *Gentiana* x *komnensis*, *Gentianella liburnica*, *G. pevalekii*, *Lonicera formanekiana* subsp. *hectoderma*, *Pedicularis julica*, *Tulipa scardica* f. *setulosa*, *T. scardica* f. *umbrosa* i f. *integra* i *Aristolochia merxmulleri*.

Sustavno je obrađivao papratnjače naše zemlje, što je bila osnova za obradu *Pteridophyta* u »Analitičkoj flori Jugoslavije«. U djelu »Flora

* Popis radova E. Mayera objavljen je u publikaciji Slovenske akademije znanosti i umjetnosti: Bibliografije članov Slovenske akademije znanosti in umetnosti IV. razred: Naravoslovne vede, 103—108, Ljubljana 1988.

Mayer Ernest

Bosnae et Hercegovinae« obradio je E. Mayer sam ili u suautorstvu rodove *Rhinanthus*, *Gentiana* i *Gentianella*, *Thymus*, tribus *Carduee*, zatim više rodova i porodica u »Maloj flori Slovenije«, a kao najpozvanim biljama mu je povjeren obrada roda *Pedicularis* za cijelu Evropu u djelu »Flora Europaea«.

Publicirao je i niz kritičkih florističkih priloga flori »slovenskega ozemlja«, u kojima donosi mnoga nova nalazišta različitih taksona u Sloveniji i taksone nove za Sloveniju, a valja spomenuti i pregled autohtone dendroflore kao i pregled endemičnih cvjetnjača Slovenije. Pritom se kritički osvrće i na taksonomske odnose pojedinih taksona.

E. Mayer pisao je i o povijesti botaničkih istraživanja flore Crne Gore, o taksonomskom doprinosu J. Pančića, o Visianijevoj »Dalmatinskoj flori«, a također o zaštiti biljnoga svijeta Slovenije. Sudjelovao je i pri izradi »Crvene knjige« za Evropu.

Radovi E. Mayera odlikuju se jasnoćom, sistematičnošću izlaganja, temeljitošću obrade problema i iscrpnim korištenjem literaturnih izvora. Zbog toga je među botaničarima vrlo cijenjen i uvažavan. U znak poštovanja i priznanja za njegov izuzetan doprinos floristici i fitotaksonomiji vaskularnih biljaka razni su autori više novih taksona imenovali njegovim imenom: *Astragalus mayeri* K. Micevski, *Myricaria ernesti-mayeri* R. Lakušić, *Nepeta ernesti-mayeri* N. Diklić et V. Nikolić, *Papaver alpinum* subsp. *ernesti-mayeri* F. Markgraf, *Pulsatilla grandis* subsp. *velezensis* var. *mayeri* S. Winkler, *Sorbus austriaca* subsp. *mayeri* Z. Karpati, *Stipa mayeri* J. Martinovsky.

Posebno valja istaći i dugogodišnju nastavničku i pedagošku djelatnost E. Mayera. Kao odličan predavač i vrstan stručnjak u tri je desetljeća odgojio mnogobrojne srednjoškolske profesore biologije. Pod njegovim vodstvom izrađeno je mnogo diplomskih i magistarskih radova, a doktorske disertacije izrađivali su ne samo doktorandi iz Ljubljane već i s drugih sveučilišta u Jugoslaviji.

E. Mayer obavljao je različite funkcije u ustanovama i znanstvenim organizacijama. Bio je predstojnik Biološkog odjela Biotehničkog fakulteta u Ljubljani, dekan i prodekan Biotehničkog fakulteta, predsjednik Znanstvenog savjeta Biološkog instituta »Jovan Hadži« Slovenske akademije znanosti i umjetnosti, predsjednik Međuakademijskog odbora za floru i faunu Jugoslavije, predsjednik Istočnoalpsko-dinarskog društva za proučavanje vegetacije, član Međunarodnog komiteta Organizacije za fitotaksonomska istraživanja Sredozemlja (Ženeva), član Projektnog savjeta Vegetacijske karte Jugoslavije, regionalni savjetnik za djelo »Flora Europaea« i dr.

Urednik je botaničkog dijela serije Razprave SAZU, IV. razr., član redakcijskog, recenzijskog ili izdavačkog odbora različitih domaćih i međunarodnih časopisa kao Feddes Repertorium (Berlin), Studia geobotanica (Trst), Webbia (Firenca), Biosistematika (Beograd), i dr.

E. Mayer član je, dopisni član ili počasni član različitih domaćih i međunarodnih znanstvenih društava: Bayerische Botanische Gesellschaft, Societas Zoologico-Botanica Fennica Vanamo, Regensburger Botanische Gesellschaft, Naturwissenschaftlicher Verein für Kärnten i dr.

Svojim znanstvenim radom Ernest Mayer u velikoj je mjeri pridonio razvoju botaničke znanosti u nas, te se je uvrstio među vodeće evropske floriste i fitotaksonome, a dugogodišnjim pedagoškim djelovanjem odgojio je mnoge generacije biologa.

Za svoj rad primio je mnoga društvena priznanja, plaketu prigodom 75. obljetnice Prirodnjačkog muzeja u Beogradu, plaketu prigodom 30. obljetnice Biotehničkog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani, godišnju nagradu zaklade Borisa Kidriča, Jesenkovo priznanje Biotehničkog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani, zlatnu značku Društva biologa Slovenije, nekoliko državnih odlikovanja, te najveće priznanje Kidričevu nagradu za životno djelo (1986).

I, možda najvažnije, kao čovjek i vrstan stručnjak, stekao je brojne prijatelje i poštovatelje ne samo u nas već i u mnogim zemljama Evrope. Prigodom 70. godišnjice života želimo mu dobro zdravlje i još mnogo zadovoljstva u stvaralačkom radu.

LJUDEVIT ILIJANIĆ